

Uitfasering pensioen in eigen beheer

Op Prinsjesdag is het wetsvoorstel uitfasering pensioen in eigen beheer en overige fiscale pensioenmaatregelen ingediend. De mogelijkheid om fiscaal gefaciliteerd pensioen in de eigen B.V. op te bouwen wordt afgeschaft. Voor directeuren grootaandeelhouders met een bestaande pensioenregeling komt een overgangsregeling.

Hierna volgt een beschrijving van het wetsvoorstel voor wat betreft de uitfasering van het pensioen in eigen beheer en de aandachtspunten die daarbij van belang zijn. De volgende onderwerpen worden behandeld.

1. Het wetsvoorstel in het kort
2. Achtergrond
3. Keuzemogelijkheden
4. Aandachtspunten

1. Het wetsvoorstel in het kort

Op hoofdlijnen houdt het wetsvoorstel het volgende in:

- Vanaf 1 januari 2017 is geen (verdere) opbouw van pensioen in eigen beheer mogelijk.
- Voor bestaande pensioenvoorzieningen zijn er 3 keuzemogelijkheden:
 1. Een bestaande pensioenvoorziening mag tot uiterlijk in 2019 tegen de fiscale waarde worden afgekocht. In de komende 3 jaar wordt over de afkoop een korting verleend voor de belastingheffing.
 - Korting in 2017: 34,5%
 - Korting in 2018: 25%
 - Korting in 2019: 19,5%
 2. Het opgebouwde pensioen mag ook gedurende 3 jaar tegen de fiscale waarde worden omgezet in een oudedagsverplichting die jaarlijks wordt opgerent. Vanaf de AOW-leeftijd dient de verplichting in 20 jaar uit te keren.
 3. Ook kan een bestaande pensioenvoorziening premievrij worden voortgezet. De huidige regelgeving blijft dan van toepassing.
- Een combinatie tussen de opties is niet mogelijk.
- De partner moet akkoord gaan met afkoop of omzetting.

2. Achtergrond

Pensioen in eigen beheer is lang een aantrekkelijke regeling geweest; binnen de eigen B.V. kon onder fiscaal gunstige voorwaarden pensioen worden opgebouwd zonder dat dit ten koste ging van de financiële ruimte van de vennootschap.

De financiële voordelen zijn steeds kleiner geworden. Daarnaast is de regeling ook erg ingewikkeld geworden, waardoor het met hoge uitvoeringslasten gepaard gaat en een groot beslag legt op de capaciteit van de Belastingdienst. Een ander probleem is dat door de fiscale waarderingsvoorschriften de balanswaarde veel lager uitvalt dan de werkelijke, commerciële waarde. Door de extreem lage rente is de commerciële waarde van de pensioenverplichting bij veel B.V.'s dermate hoog dat hun vermogen negatief is, waardoor er geen ruimte is voor dividenduitdelingen.

Inmiddels wegen de voordelen vaak niet (meer) op tegen de nadelen verbonden aan pensioen in eigen beheer. Dit heeft geresulteerd in het wetsvoorstel waarin wordt voorgesteld de mogelijkheid tot het fiscaal gefaciliteerd opbouwen van pensioen in eigen beheer af te schaffen, gecombineerd met een fiscale regeling om het opgebouwde pensioen af te kopen of om te zetten in een oudedagsverplichting. Als daar niet voor wordt gekozen blijft het pensioen premievrij staan.

3. Keuzemogelijkheden

3.1. Afkopen pensioen

Het pensioen in eigen beheer mag gedurende een periode van 3 jaar worden afgestempeld naar de fiscale waarde en vervolgens worden afgekocht. De afkoop is belast, maar er geldt een korting. Naar mate later wordt afgekocht wordt de korting lager, dit om een snelle afkoop te stimuleren. De korting bedraagt voor 2017 34,5%, voor 2018 25% en voor 2019 19,5%.

- Er is geen loonbelasting, revisierente en vennootschapsbelasting verschuldigd over de afstempeling, mits tegelijkertijd het pensioen wordt afgekocht.
- De keuze kan per pensioentoezegging worden gemaakt.
- De gehele fiscale voorziening moet worden afgekocht.
- De fiscale waarde van de pensioenverplichting per ultimo 2015 vormt het uitgangspunt voor de korting; voor een toename van de fiscale voorziening na 2015 tot het moment van afkoop geldt dus geen korting. Ook niet voor de toename in 2016! Bij een gebroken boekjaar geldt niet de waarde per ultimo 2015, maar de waarde op een eerdere datum.
- Ter zake van de afkoop is geen revisierente verschuldigd.
- Na 2019 zal bij afkoop over de volledige reservering loonbelasting en revisierente verschuldigd zijn.
- De partner moet akkoord gaan.
- Er geldt een informatieverplichting naar de Belastingdienst.
- Gezien de aflopende korting en omdat over de fiscale waardestijging na 31-12-2015 geen korting wordt verleend is het verstandig bij een keuze voor afkoop dit zo snel mogelijk na ingang van het wetsvoorstel te effectueren.
- Na afkoop heeft de B.V. geen pensioenverplichting meer en is de directeur grootaandeelhouder vrij de netto afkoopsom te gebruiken voor bijvoorbeeld consumptieve doeleinden, aflossen van een rekening-courantschuld, terugstorten in de B.V. of teruglenen aan de B.V.

3.2 Omzetten pensioen in een oudedagsverplichting

De directeur grootaandeelhouder krijgt ook tot uiterlijk 31 december 2019 de mogelijkheid om tegelijk met het afstempelen van de pensioenaanspraak naar de fiscale waarde, de pensioenaanspraak om te zetten in een aanspraak ingevolge een oudedagsverplichting. De uitkeringen worden in de belastingheffing betrokken.

- De omzetting gaat fiscaal neutraal.
- De keuze kan per pensioentoezegging worden gemaakt.
- De gehele fiscale voorziening moet worden omgezet.
- De aanspraak wordt jaarlijks opgerent met een marktrente waarbij wordt aangesloten bij het u-rendement. Er zijn geen actuariële berekeningen meer nodig.
- De uitkeringen mogen ingaan 5 jaar voor de AOW-datum en moeten uiterlijk ingaan vanaf 2 maanden na het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd.
- De looptijd van de uitkeringen is 20 jaar vermeerderd met het aantal jaren dat de uitkeringen eerder zijn ingegaan dan de AOW-datum.
- Bij overlijden gaan de uitkeringen over op de erfgenamen, mits natuurlijke personen, of moeten binnen 12 maanden ingaan.
- De aanspraak kan fiscaal geruisloos worden gebruikt voor de aankoop van een (bancaire) lijfrente, conform de reguliere regels voor lijfrentes.
- De sanctiebepalingen die gelden voor pensioen gaan ook gelden voor de oudedagsverplichting.
- De partner moet akkoord gaan.
- Er geldt een informatieverplichting naar de Belastingdienst.
- Ook een omgezet pensioen kan nog worden afgekocht in 2017, 2018 of 2019.

- Ook al ingegane pensioenen mogen worden omgezet in een oudedagsverplichting. De uitkeringsduur is dan gelijk aan 20 jaar verminderd met de reeds verstreken periode vanaf de AOW-datum van de directeur grootaandeelhouder. Afhankelijk van welke AOW-leeftijd geldt, kan de directeur grootaandeelhouder die op 1 januari 2017 85 of 87 jaar is zijn pensioen in eigen beheer niet meer omzetten.
- De Wet Verevening Pensioenrechten bij Scheiding is niet van toepassing op de oudedagsverplichting.

3.3 Premievrij voortzetten

De directeur grootaandeelhouder die het pensioen niet kan of wil afkopen of omzetten, kan het pensioen premievrij voortzetten. Dit geldt ook als de partner hier niet aan wil meewerken. Een premievrije pensioenregeling houdt in dat er verder geen pensioen meer wordt opgebouwd. Het pensioen kan (alleen) nog stijgen als in de pensioenovereenkomst een indexatie is toegezegd.

- De voorziening stijgt jaarlijks door actuariële oprenting (en indexatie).
- De huidige fiscale regelgeving blijft van toepassing.
- Het verschil in fiscale en commerciële waarde blijft bestaan.

4. Aandachtspunten

Beëindigen pensioenopbouw per 1-1-2017

In alle gevallen geldt dat bij een pensioenregeling waarbij nog pensioen in eigen beheer wordt opgebouwd per 1 januari 2017 de opbouw dient te worden beëindigd. Anders bestaat er een fiscaal onzuivere pensioenregeling. De sanctie hierop is directe belastingheffing over de werkelijke waarde van de pensioentoezegging alsmede revisierente en de kans op een boete.

Formaliteiten

Voor het premievrij maken van de pensioenregeling, de afkoop en de omzetting moeten er steeds twee documenten worden opgesteld. Allereerst moeten notulen van de Algemene Vergadering van de pensioenuitvoerder worden opgesteld. In deze notulen moet het besluit worden genomen tot het premievrij maken van de pensioenregeling respectievelijk tot het afkopen tegen de fiscale waarde van het pensioen respectievelijk tot het omzetten van de pensioenregeling in een oudedagsverplichting. Daarnaast moet een addendum op de pensioenovereenkomst worden opgesteld waarin de afspraken tussen de B.V. en de directeur grootaandeelhouder en zijn partner worden vastgelegd.

Toestemming partner

Door de afkoop of omzetting gaat de partner er in rechten op achter uit. Het afkopen of omzetten van de pensioenaanspraak kan daarom fiscaal alleen met instemming van de partner of de gewezen partner die recht heeft op een afgeleid pensioen; het gaat om de partner die recht heeft op pensioenverevening.

Met deze voorwaarde worden de rechten van de partner beschermd terwijl ook wordt verzekerd dat de partner zich bewust is van de gevolgen van het afstempelen van de pensioenaanspraak, gevolgd door een afkoop of omzetting in een oudedagsverplichting. Partners kunnen hierbij ook afspraken maken over compensatie.

Een eigen adviseur voor de partner is derhalve aan te raden.

Informatieplicht

De directeur grootaandeelhouder dient de Belastingdienst te informeren indien hij gebruik maakt van een van de opties voor het beëindigen van het pensioen in eigen beheer. Daarbij dient hij onder meer ook door te geven of de partner daarmee heeft ingestemd. En of er een regeling is getroffen in geval van scheiding. Hiertoe zal een speciaal formulier op de website van de Belastingdienst worden geplaatst.

Externe pensioenpolis

In veel situaties vindt opbouw van pensioen in eigen beheer plaats, waarbij daarnaast een deel is verzekerd. Het kan dan gaan om een stuk ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen wat is ondergebracht bij een verzekeraar maar ook situaties waarbij het nabestaandenpensioen bij overlijden voor pensioendatum is verzekerd.

In de toelichting op het wetsvoorstel wordt opgemerkt dat vanaf 1 januari 2017 overdracht van extern pensioen kapitaal naar de eigen vennootschap niet meer mogelijk. Overweegt de directeur grootaandeelhouder het externe kapitaal naar de eigen B.V. over te dragen dan dient dat, uitgaande van de juistheid van de toelichting, nog dit jaar te gebeuren! Haast is derhalve geboden. Laat u hier wel goed in bijstaan. Het beëindigen van de polis kan ook een verlies aan rechten betekenen; bijvoorbeeld door wegvallende winstdelingen en het verlies van een gegarandeerd beleggingsrendement. Ook is het belangrijk om te bekijken of overlijdensdekkingen in stand dienen te blijven en of dit wel mogelijk is zonder het aanleveren van gezondheidswaarborgen.

Ook het in 2016 naar de eigen B.V. overgedragen kapitaal kan worden afgekocht of omgezet in een oudedagsverplichting. De kortingsregeling geldt voor dit deel niet, omdat de korting maximaal wordt verleend over de fiscale waarde van de pensioenvoorziening per ultimo 2015. Over de afkoop is geen revisierente verschuldigd.

Blijft de externe verzekering in stand dan is een ander punt van aandacht de pensioenovereenkomst. Beoordeeld dient te worden of deze ongewijzigd kan blijven bestaan of dat deze aangepast moet worden.

Anticipatie

De wetgever gaat er van uit dat wanneer in 2016 een opbouw van pensioen in eigen beheer heeft plaatsgevonden die meer dan 125% hoger is dan de opbouw in 2015, dit heeft plaatsgevonden met het oog op de fiscale faciliteiten die vanaf 1 januari 2017 gaan gelden. Dit hogere deel van de in 2016 opgebouwde aanspraak kan daarom niet fiscaal geruisloos worden afgestempeld en worden afgekocht dan wel omgezet. De waarde in het economische verkeer van dit bovenmatige deel wordt als loon uit vroegere dienstbetrekking in aangenomen. Ook is revisierente verschuldigd.

Wie in 2016 nog een nieuwe pensioenregeling in eigen beheer heeft toegezegd, kan dus alleen de pensioenregeling premievrij voortzetten. Ook is het opletten wanneer in 2016 nog dienstjaren/ pensioenrechten zijn ingekocht of de pensioenregeling is geoptimaliseerd.

Aandelen (pensioen-)B.V. in andere handen

Voor de situatie dat de aandelen in de pensioenuitvoerder op het moment van het afstempelen van de pensioenaanspraken en afkoop of omzetting in een oudedagsverplichting niet in handen zijn van de pensioengerechtigde, bepaalt het wetsvoorstel het volgende. In geval van het prijsgeven van de pensioenaanspraken zonder compenserende maatregelen wordt de waardevermindering van de aandelen als een schenking beschouwd en is schenkbelasting verschuldigd. Dit ongeacht hoe deze situatie is ontstaan.

Inkomensopbouw vanaf 1 januari 2017

In eigen beheer kan geen verdere pensioenopbouw meer plaatsvinden, maar pensioen opbouwen bij een verzekeraar blijft mogelijk om in een inkomensbehoefte te voorzien. Wel kan het zijn dat daarvoor een nieuwe of aangepaste pensioentoezegging nodig is. Het is goed om pensioen ook in een breder kader te plaatsen. Pensioen is een manier om te voorzien in inkomensbehoefte, maar niet de enige. Een inkomensplanning geeft in verschillende situaties inzicht in het inkomen. Met een planning worden gaten in het inkomen zichtbaar en aan de hand daarvan kan worden beoordeeld of en hoe deze kunnen worden gedicht. Pensioenopbouw hoeft daarbij niet het middel te zijn.

Wat te doen vóór 1 januari 2017?

- Overwegen of het zinvol is voor de directeur grootaandeelhouder om de waarde van het extern pensioen over te laten dragen naar de eigen B.V. en daarop actie ondernemen. Op basis van het wetsvoorstel is overdracht alleen dit jaar nog mogelijk. Haast is derhalve geboden.
- Beëindigen van de pensioenopbouw bij pensioenregelingen waarbij nog pensioenrechten worden opgebouwd.
- Beoordelen of en in hoeverre vanaf 1 januari 2017 aanvullend partnerpensioen gewenst is en hiervoor indien nodig een voorziening treffen.
- Verdiepen in de keuzemogelijkheden.

Wat te doen in 2017?

- Beoordelen van de opties.
- Afkoop van het pensioen leidt in 2017 tot de hoogste korting. Wordt hiervan gebruik gemaakt dan dient dit voor het einde van 2017 geregeld te zijn.
- Vastleggen van keuze in notulen AV en overeenkomst.
- De gefaciliteerde opbouw van oudedagsvoorzieningen is verder beperkt. Beoordeeld zal moeten worden of en in hoeverre het inkomen voor de oudedag goed is geregeld of dat aanvullende maatregelen nodig zijn.

Tot slot

In de praktijk zijn al veel vraagpunten geformuleerd. De behandeling in de Tweede en Eerste kamer moet de komende tijd meer duidelijkheid geven. Wij zullen de parlementaire behandeling blijven volgen. Houd de verdere berichtgeving in de gaten.

Veenendaal, 14 oktober 2016

Disclaimer: De inhoud van deze publicatie is bedoeld als algemene informatie en vormt geen advies en is ook niet bedoeld om enig recht of enige verplichting te creëren. Raadpleeg voor het nemen van beslissingen altijd uw adviseur. Ondanks dat deze publicatie met uiterste zorg is samengesteld aanvaardt Bolink Pensioen & Advies geen enkele aansprakelijkheid voor eventuele onjuistheden, drukfouten, onvolledigheden of gevolgen (door handelen of nalaten) daarvan.